

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

ĐẶNG THỊ HỒNG HÀ

**HOÀN THIỆN KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ
TỖN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP
XÂY LẬP Ở VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2017

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

ĐẶNG THỊ HỒNG HÀ

**HOÀN THIỆN KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ
TỶ THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP
XÂY LẬP Ở VIỆT NAM**

CHUYÊN NGÀNH: KẾ TOÁN

MÃ SỐ: 62.34.03.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS.TS NGÔ THỊ THU HỒNG**
- 2. TS ĐỖ THỊ THỰC**

HÀ NỘI - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan bản luận án là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả trong luận án là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

TÁC GIẢ LUẬN ÁN**ĐẶNG THỊ HỒNG HÀ**

MỤC LỤC

<i>Trang phụ bì</i>	<i>Trang</i>
Lời cam đoan.....	i
Mục lục.....	ii
Danh mục các từ viết tắt.....	vii
Danh mục các bảng	viii
Danh mục các sơ đồ	viii
MỞ ĐẦU	1
Chương 1	16
LÝ LUẬN CHUNG VỀ KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG	16
VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN TRONG DOANH NGHIỆP	16
1.1. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN	16
1.1.1. Rủi ro và sự hình thành các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong doanh nghiệp.....	16
1.1.2 Nội dung, đặc điểm của các khoản dự phòng nợ phải trả.....	21
1.1.3 Nội dung, đặc điểm của tổn thất tài sản và dự phòng tổn thất tài sản.....	25
1.2. CÁC CƠ SỞ KẾ TOÁN, LOẠI HÌNH KẾ TOÁN, NGUYÊN TẮC KẾ TOÁN CHI PHỐI ĐẾN SỰ HÌNH THÀNH CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN	27
1.2.1. Cơ sở kế toán	27
1.2.2. Loại hình kế toán	28
1.2.3. Các nguyên tắc kế toán chi phối đến sự hình thành các khoản dự phòng và tổn thất tài sản.....	30
1.3. KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN TRONG DOANH NGHIỆP.....	34
1.3.1. Điều kiện ghi nhận các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong doanh nghiệp	34
1.3.2 Xác định giá trị các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong doanh nghiệp	39
1.3.3. Thu nhận thông tin ban đầu về các khoản dự phòng và tổn thất tài sản	44

1.3.4. Hệ thống hóa và xử lý thông tin kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong doanh nghiệp	46
1.3.5. Trình bày thông tin về các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trên báo cáo tài chính doanh nghiệp	51
1.4. KINH NGHIỆM QUỐC TẾ VỀ KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN	53
1.4.1. Kế toán dự phòng và tổn thất tài sản theo trường phái kế toán các nước Anglo-Saxon.	53
1.4.2. Kế toán dự phòng và tổn thất tài sản theo trường phái kế toán Châu Âu lục địa	62
1.4.3. Bài học kinh nghiệm đối với kế toán Việt Nam	63
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	65
Chương 2	66
THỰC TRẠNG KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP XÂY LẬP Ở VIỆT NAM	66
2.1. TỔNG QUAN VỀ CÁC DOANH NGHIỆP XÂY LẬP Ở VIỆT NAM.....	66
2.1.1. Khái quát chung về ngành Xây dựng Việt Nam.....	66
2.1.2. Đặc điểm tổ chức quản lý của các doanh nghiệp xây lắp niêm yết trên thị trường chứng khoán ở Việt Nam.....	74
2.1.3. Những đặc điểm của hoạt động xây lắp ảnh hưởng đến kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản.....	76
2.2. KHUNG PHÁP LÝ VỀ KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN TRONG DOANH NGHIỆP Ở VIỆT NAM.....	80
2.2.1. Giai đoạn trước khi ban hành hệ thống chuẩn mực kế toán Việt Nam	80
2.2.2. Giai đoạn sau khi ban hành hệ thống chuẩn mực kế toán Việt Nam.....	82
2.3. THỰC TRẠNG KHẢO SÁT RỦI RO ẢNH HƯỞNG ĐẾN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP XÂY LẬP Ở VIỆT NAM	85
2.4. THỰC TRẠNG KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP XÂY LẬP Ở VIỆT NAM	87
2.4.1. Thực trạng về ghi nhận và xác định giá trị các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam.....	87
2.4.1.1. <i>Thực trạng về ghi nhận các khoản dự phòng và tổn thất tài sản.....</i>	<i>87</i>

2.4.1.2. <i>Thực trạng về xác định giá trị các khoản dự phòng và tổn thất tài sản</i>	92
2.4.2. Phương pháp kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam.....	98
2.4.2.1. <i>Thu nhận thông tin ban đầu về các khoản dự phòng và tổn thất tài sản</i>	98
2.4.2.2. <i>Xử lý và hệ thống hóa thông tin kế toán</i>	102
2.4.2.3. <i>Trình bày thông tin về các khoản dự phòng trên các báo cáo tài chính</i>	103
2.5. ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP XÂY LẮP Ở VIỆT NAM.....	105
2.5.1. Những kết quả đạt được	105
2.5.1.1. <i>Hệ thống các quy định pháp lý về kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản</i>	105
2.5.1.2. <i>Thực trạng kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam</i>	106
2.5.2. Những vấn đề tồn tại về kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam.....	108
2.5.2.1. <i>Tồn tại trong các quy định pháp lý về kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản</i>	108
2.5.2.2. <i>Tồn tại về kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam</i>	109
2.5.3. Nguyên nhân dẫn đến những tồn tại kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam.....	111
2.5.3.1. <i>Do những hạn chế trong quy định pháp lý về kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản ở Việt Nam</i>	112
2.5.3.2. <i>Do những hạn chế trong việc vận dụng kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam</i>	114
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	116
Chương 3 GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỔN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP XÂY LẮP Ở VIỆT NAM	117
3.1. ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NGÀNH XÂY DỰNG VIỆT NAM TRONG THỜI GIAN TỚI	117

3.2. YÊU CẦU VÀ NGUYÊN TẮC HOÀN THIỆN KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỒN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP XÂY LẮP Ở VIỆT NAM	121
3.2.1. Yêu cầu hoàn thiện kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam	121
3.2.2. Nguyên tắc hoàn thiện kế toán các khoản dự phòng và tổn thất tài sản trong các doanh nghiệp xây lắp ở Việt Nam	123
3.3. HOÀN THIỆN KHUNG PHÁP LÝ KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỒN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP Ở VIỆT NAM.....	124
3.3.1. Xây dựng, ban hành chuẩn mực kế toán về tổn thất tài sản.....	124
3.3.2. Hoàn thiện chế độ kế toán Việt Nam về hướng dẫn các khoản dự phòng và tổn thất tài sản.....	126
3.4. CÁC GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN KẾ TOÁN CÁC KHOẢN DỰ PHÒNG VÀ TỒN THẤT TÀI SẢN TRONG CÁC DOANH NGHIỆP XÂY LẮP Ở VIỆT NAM	127
3.4.1. Về ghi nhận các khoản dự phòng và tổn thất tài sản	127
3.4.2. Về xác định giá trị các khoản dự phòng và tổn thất tài sản.....	134
3.4.3. Về phương pháp kế toán các khoản dự phòng.....	144
3.5. KIẾN NGHỊ ĐỂ THỰC HIỆN GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN	162
3.5.1. Về phía các cơ quan quản lý Nhà nước	162
3.5.2. Về phía các doanh nghiệp xây lắp	164
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	166
KẾT LUẬN.....	167

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

BCKQKD	Báo cáo kết quả kinh doanh
BCTC	Báo cáo tài chính
BOO	Xây dựng, sở hữu, kinh doanh
BOT	Xây dựng, vận hành, chuyên giao
BMI	Tổ chức nghiên cứu, đánh giá về kinh tế, tài chính thế giới
BT	Xây dựng chuyên giao
CMKT	Chuẩn mực kế toán
CTXL	Công trình xây lắp
DN	Doanh nghiệp
DNXL	Doanh nghiệp xây lắp
GAAP	Nguyên tắc kế toán chung được chấp nhận
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
BCĐKT	Bảng cân đối kế toán
FASB	Ủy ban chuẩn mực kế toán tài chính
HTKT	Hệ thống kế toán
IAS	Chuẩn mực kế toán quốc tế
IFRS	Chuẩn mực BCTC
QLDN	Quản lý DN
TNHH	Trách nhiệm hữu hạn
TSCĐ	Tài sản cố định
TTCK	Thị trường chứng khoán
VAS	Chuẩn mực kế toán Việt Nam
VLXD	Vật liệu xây dựng
WTO	Tổ chức thương mại thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG

Số hiệu bảng	Tên bảng	Trang
2.1	Một số chỉ tiêu kinh tế của Ngành Xây dựng Việt Nam	73
3.1	Bảng tính tỷ lệ bảo hành CTXL qua các năm tại Công ty cổ phần xây dựng số 1 Hà Nội	136
3.2	Bảng tính tỷ lệ bảo hành CTXL qua các năm của công trình xây dựng dân dụng tại Tổng công ty xây dựng dân dụng Hà Nội	138
3.3	Bảng tính chi phí tăng thêm của công trình	140
3.4	Bảng tính tỷ lệ nợ phải thu khó đòi qua các năm tại Công ty cổ phần LICOGI 166	142
3.5	Phương án trích lập dự phòng bảo hành công trình	145
3.6	Bảng kê trích lập dự phòng bảo hành công trình	145
3.7	Bảng kê trích lập dự phòng hợp đồng có rủi ro lớn	146
3.8	Danh sách các khoản nợ phải thu quá hạn thanh toán	147
3.9	Danh sách các khoản nợ phải thu trường hợp đặc biệt	148
3.10	Bảng kê trích lập dự phòng nợ phải thu khó đòi	148
3.11	Bảng kê TSCĐ có dấu hiệu tổn thất	149
3.12	Bảng kê tổng hợp các khoản dự phòng và tổn thất tài sản	150

DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ

Số hiệu sơ đồ	Tên sơ đồ	Trang
1.1	Sơ đồ ra quyết định	38
1.2	Sơ đồ trình tự hạch toán dự phòng nợ phải trả	49
1.3	Sơ đồ trình tự hạch toán tổn thất tài sản theo quan điểm thứ nhất	50
1.4	Sơ đồ trình tự hạch toán tổn thất tài sản theo quan điểm thứ hai	50

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Số hiệu sơ đồ	Tên sơ đồ	Trang
2.1	Biểu đồ 2.1. Giá trị sản xuất theo giá hiện hành của ngành Xây dựng phân theo thành phần kinh tế	71
2.2	Biểu đồ 2.2. Vốn đầu tư phát triển toàn xã hội thực hiện phân theo thành phần kinh tế cho ngành Xây dựng	71
2.3	Biểu đồ 2.3. Tỷ trọng các thành phần kinh tế trong ngành Xây dựng	72
2.4	Biểu đồ 2.4. Tỷ trọng ngành Xây dựng theo nhóm Công trình và Vùng miền	72